

Regeringskansliet,
Landsbygds- och infrastrukturdeparte-
mentet, samt sändlista

Ert tjänsteställe, handläggare

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet,
Ola Nordlander

Ert datum

2024-01-09

Er beteckning

LI2024/00040

Vårt tjänsteställe, handläggare

Flygstaben Luftfartsektionen,
Daniel Lundgren

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

Remissvar - översyn av det undre luftrummet

Inledning

Försvarmakten har lämnats tillfälle att yttra sig över Luftfartsverkets (LFV)
Översyn av det undre luftrummet.

Försvarmakten är positiva till att det ska finnas en tydlig inriktning för utveckl-
ingen av svenskt luftrum. Vidare är Försvarmakten övertygad om att en fortsatt
översyn kommer att resultera i positiva effekter för såväl bemannad som obeman-
nad luftfart (militär och civil) samt för totalförsvaret i sin helhet.

Beslutet om en översyn av luftrummet fattades 2021 under dåvarande omvärlds-
läge utan Sveriges roll som allierad i NATO. Tillämpningen av nationella luft-
fartsbestämmelser bör säkerställa att de inte försvårar eller begränsar Sveriges
och Försvarmaktens verksamhet i nationell och internationell militär luftfart.

Vidare och som information deltar Sverige genom Försvarmakten i Natos arbete
med att öka tillgängliga luftvolymerna för samhällsviktiga ändamål. Vi menar att
det finns anledning att avvakta slutsatserna från detta arbete med syfte att väga in
dessa i översynens slutsatser.

Försvarmakten ser ingen möjlighet att tillstyrka förslaget i nuvarande form då
vår bedömning är att liggande förslag om det undre luftrummet riskerar att med-
föra inskränkningar som begränsar Försvarmaktens verksamhet till den grad att
vi inte tillstyrker förslaget.

(KST)

Postadress

Försvarmakten

107 85 Stockholm

Besöksadress

Lidingövägen 24

Telefon

08-788 75 00

Telefax

08-788 77 78

E-post, Internet

exp-hkv@mil.se

www.forsvarsmakten.se

Som en väg framåt för att minimera potentiella negativa effekter för Försvarsmakten och den militära luftfarten föreslår vi ett partsgemensamt arbete där LFV och Försvarsmakten i samverkan utreder utformningen av luftrummet utifrån den kontextuella förändringen som idag råder, samt att vi samtidigt uppdras att säkerställa att lösningen omhändertar den fortsatta utvecklingen på området i möjligaste mån.

Försvarsmaktens yttrande på LFV: s förslag

Förslag 1 – Luftrumsklass D i kontrollzoner

Det enskilda förslaget har potential att öka flexibiliteten och öka luftrummet utnyttjande för Försvarsmakten.

Försvarsmakten står bakom förslaget att flygplatsernas kontrollzoner ändras från luftrumsklass C till luftrumsklass D förutsatt att förändringen görs utan att man genomför de förändringar som föreslås i förslag två och fyra.

Om förslaget om flygplatsernas kontrollzoner genomförs motsätter sig Försvarsmakten inte att Transportstyrelsen (TS) får i uppdrag att meddela myndighetsföreskrifter. Försvarsmakten föreslår dock att ett sådant föreskriftsmandat för TS ska vara förenat med ett krav på samråd med Försvarsmakten.

Förslag 2 – Minskade kontrollzoner

Det enskilda förslaget har potential att öka luftrummet utnyttjande för hela Försvarsmakten.

Försvarsmakten står bakom förslaget om minskade horisontella kontrollzoner på flygplatserna om förändringen görs utan att man genomför de förändringar som föreslås i förslagen ett och fyra.

Om förslaget om minskade kontrollzoner genomförs motsätter sig Försvarsmakten inte att TS får i uppdrag att meddela myndighetsföreskrifter. Försvarsmakten föreslår dock att ett sådant föreskriftsmandat för TS ska vara förenat med ett krav på samråd med Försvarsmakten.

Förslag 3 – Utökat kontrollområde i södra Sverige

Förslaget innebär att dagens situation med en likartad luftrumsstruktur som gäller över hela landet försvinner och får till följd en mer komplex luftrumsdesign med TMA-översidor som inte korrelerar med ytkontrollerad luft (YKL) undersida. Vilket i sin tur innebär en ökning i komplexitet för hantering av luftrummet vilket frångår enkelhetsprincipen och försvårar Försvarsmaktens möjlighet att nyttja militära flygövningsområden.

Försvarmakten anser att ett utökat kontrollområde i södra Sverige inskränker storleken på Försvarmaktens flygövningsområden då det krävs utökad separation mellan terminalområden (TMA) och kontrollerad luft i luftrum under 2 900 meter.

Vidare innebär ett utökat kontrollområde begränsningar att införa temporära luftrum vid operationer eller övningar samt en förlängning av flygvägar till och från Försvarmaktens övningsområden vilket resulterar i mindre tid till övning i övningsområdet samt en potentiell ökning av bränsleförbrukning.

Översynen föreslår i förslaget en övergång från G-luft till E-luft. En förändring som Försvarmakten menar negativt påverkar vår verksamhet till följd av separationskraven som kommer med förslaget.

Förslaget innebär en markant ökning av det komplexa arbetet som följer med att upprätthålla luftrumsregler. En luftrumsförändring över endast en del av territoriet ökar riskerna för missförstånd och olika tillämpningar av gällande bestämmelser, vilket i sin tur ökar risken för misstag och har därmed en potential att bli en flygsäkerhetsrisk.

Huruvida förslaget resulterar i förändringar på infrastruktur och kostnaderna för utbyggnad av radio och radar för täckning under 2 900 meter har inte analyserats i utredningen. Försvarmakten bedömer att förslaget kommer innebära ökade kostnader för att upprätthålla separation i den utökade radar- och radiotäckning som krävs vid utökat kontrollområde.

Försvarmakten har föreslog vid ett arbetsmöte ett alternativ som bedöms enklare att realisera till en lägre kostnad. Ett alternativ till att utöka kontrollområde kan vara att införa transponderkrav för flygningar över 1500 meter samt krav på dubbelriktad radioförbindelse och transponder över 2300 meter

Sammanfattningsvis avstyrker Försvarmakten således förslag 3.

Förslag 4 – Översyn av terminalområdenas utformning

Försvarmakten kan stå bakom förslag att genomföra en översyn av terminalområdenas utformning om förändringen görs utan att man genomför de förändringar som föreslås i förslagen ett och två.

Försvarmakten menar att förslaget i första hand förankras hos flygplatsägarna.

Om ett förslag om översyn av terminalområdenas utformning genomförs motsätter sig Försvarmakten inte att en myndighet pekats ut som ansvarig för en sådan översyn. Oavsett vilken myndighet som får i uppdrag att meddela myndighetsföreskrifter ska föreskriftsmandatet vara förenat med ett krav på samråd med Försvarmakten.

I beredningen av detta ärende har deltagit major Daniel Lundgren och försvarsjurist Katarina Stütz Norland.

Detta yttrande har beslutats av överste Dennis Hedström. I den slutliga handläggningen har överste Jörgen Axelsson deltagit och som föredragande, major Daniel Lundgren.

Hedström, Dennis

Chef Flygstaben

Handlingen är fastställd i Försvarets elektroniska dokument- och ärendehanteringssystem.

Sändlista

Regeringskansliet
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
Försvarsdepartementet (endast för kännedom per e-post)

För kännedom

HKV FST
FLYGI